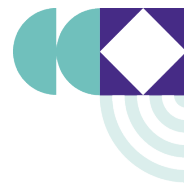

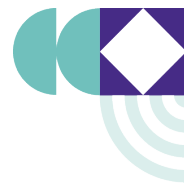

DOSSIER taalhelden
Advies drie uur extra Nederlands
Toepassing in het SO

Inhoudsopgave

1. Suggesties voor de praktisch-pedagogische organisatie	4
2. Mogelijke invulling voor de drie extra lessen Nederlands	6
2.1 Denkkaders	6
2.1.1 Taalontwikkeling via lezen, luisteren en schrijven	6
Suggesties om concreet aan de slag te gaan	7
2.1.2 Taalontwikkeling via preteaching en vakoverstijgende taalondersteuning	7
Suggesties om concreet aan de slag te gaan	8
2.1.3 Taalontwikkeling via mondelinge interactie	8
Suggesties om concreet aan de slag te gaan	8
2.1.4 Taalontwikkeling via taalbeschouwend redeneren	9
Suggesties om concreet aan de slag te gaan	9
2.1.5 Taalontwikkeling via schrijven over het leerproces	9
Suggesties om concreet aan de slag te gaan	10

Situering

Vanaf 1 september 2025 kan de klassenraad basisonderwijs (gewoon en buitengewoon BaO) bij de uitreiking van het getuigschrift basisonderwijs beslissen om een leerling verplicht drie uur extra Nederlands te laten volgen in het eerste leerjaar van het gewoon secundair onderwijs en OV4. Klassenraden basisonderwijs nemen voor het eerst beslissingen over het verplichten tot drie uur extra Nederlands in het schooljaar 2025-2026.

De maatregel om drie uur extra Nederlands op te leggen heeft een grote impact op de leerling, de schoolloopbaan en de organisatie in het secundair onderwijs. Dit document, dat als bijlage bij de leidraad 'Taalmaatregelen in het basis- en secundair onderwijs' hoort, gaat hier dieper op in. Naast een aantal denkpistes over de praktisch-pedagogische organisatie, geeft dit document ook een advies over de inhoudelijke, doelgerichte en kwaliteitsvolle invulling van deze drie uur extra Nederlands.

Nog enkele belangrijke elementen die meegenomen worden in voorliggend advies¹:

- De drie uur extra Nederlands komen bovenop de lessentabel. Leerlingen zijn dan ook verplicht om deze uren effectief te volgen en de school is verplicht om deze uren effectief aan te bieden.
- Ook andere leerlingen uit het eerste leerjaar SO kunnen maximaal drie uur extra Nederlands opgelegd krijgen door de klassenraad van het secundair onderwijs.
- De begeleidende klassenraad van het secundair onderwijs evalueert autonoom de evolutie van de studievoortgang en kan de frequentie van deze extra taallessen aanpassen en het aantal uren eventueel verminderen.
- Onze GO!-visie **Gepersonaliseerd Samen Leren** staat centraal, gericht op **maximaal rendement van leerwinst, leervermogen en leermotivatie**. Het uitgangspunt is gelijke onderwijskansen voor elke leerling.

¹ Meer gedetailleerde informatie over het 'taalheldendecreet' (decreet, Memorie van Toelichting, ...) vind je [hier](#). Het legistische proces is nog niet afgerond!

Er zijn ook reeds voorlopige omzendbrieven: [omzendbrief BaO/2026/01 van 27/02/2026](#) en [omzendbrief SO 55 van 31/07/1998](#).

1. Suggesties voor de praktisch-pedagogische organisatie

De extra uren Nederlands komen dus bovenop de gewone lessentabel. Dit vraagt van leerlingen en leraren dan ook een extra inspanning buiten het normale lesverloop. Om dit goed te organiseren, dient de school rekening te houden met de specifieke context en input van de school. Het maken van een 'beginsituatieanalyse' (BSA) is hierbij aangewezen.

Aandachtspunten:

- De kans is groot dat meerdere leerlingen aan wie de extra uren Nederlands opgelegd zijn, aantikken op OKI-kenmerken zoals het recht op een schooltoelage. Dit wijst op een kwetsbare financiële situatie. De extra lessen Nederlands centraliseren op één locatie binnen de scholengroep waardoor deze leerlingen zich dienen te verplaatsen (al dan niet met het openbaar vervoer) zou een extra financiële drempel kunnen vormen. Bijkomend kan het verplicht les volgen in een andere, voor de leerling onbekende, omgeving een negatieve invloed hebben op het welzijn van de betrokken leerling. Indien mogelijk, is het daarom aangewezen om de extra uren Nederlands op de eigen school te organiseren.
- Leerlingen A-stroom, B-stroom of een mix: gezien de leerlingen van de A- en de B-stroom een ander leerplan volgen, is het aangewezen (indien de schoolorganisatie dit toelaat) om de groepen samen te stellen in functie van het onderliggende leerplan.
- De grootte van de groep: indien het over een groot aantal leerlingen gaat, kan de school een keuze maken in functie van de klasgroep waartoe de leerling behoort of kan de school een samenstelling maken in functie van de kenmerken van de leerlingen.
- Afstemming met de verplichte uren 'Remediëring, verdieping en uitbreiding': indien organisatorisch haalbaar levert het een meerwaarde op indien de uren 'Remediëring, verdieping en uitbreiding' en de verplichte extra uren Nederlands aansluitend worden ingericht zodat maximale afstemming en begeleiding op maat mogelijk is.
- Aansluiting op het reguliere lessenrooster: vermijd springuren tussen het reguliere lessenrooster en de extra uren zodat de leerlingen voldoende tijd overhouden voor hun huiswerk, hobby's, het sociale leven, ...
- Vermijd stigmatisering: het is belangrijk dat de organisatie en communicatie rond deze extra uren er niet toe leiden dat leerlingen een label krijgen. Heldere communicatie, discrete en respectvolle toeleiding naar de extra uren, evenals een inclusieve en warme benadering zijn van groot belang. De benaming van de uren kan daarbij een rol spelen. Ga voor een positieve term als studiateelier, leeratelier, taalatelier, boostklas,... (in plaats van inhaalles, remediëringsklas,...).
- Heb oog voor de individuele leerling: ga met elke leerling en zijn ouders het gesprek aan om na te gaan of er factoren zijn die een kwaliteitsvolle lesbijwoning buiten de reguliere schooluren in de weg staan. Aspecten die een rol kunnen spelen, zijn onder meer:
 - Een meertalige thuissituatie: deze leerlingen zijn soms vaardiger in het Nederlands dan hun ouders en worden daardoor ingeschakeld om een ondersteunende rol op te nemen, bijvoorbeeld bij medische afspraken, administratieve verplichtingen,...
 - Familiale verwachtingen: sommige leerlingen worden ingeschakeld in huishoudelijke taken zoals de zorg voor ouderen of voor andere, jongere kinderen binnen het gezin. Dit maakt het voor hen moeilijk om bv. na het einde van de schooldag of op woensdagnamiddag aanwezig te zijn voor extra lessen.

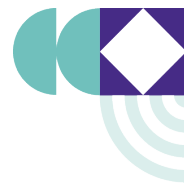

- Evalueer continu: de regelgeving hanteert de norm van een maximum van drie lesuren. De klassenraad dient op regelmatige basis een weloverwogen keuze te maken over de omvang van de extra uren Nederlands, met het belang van de leerlingen voorop. Zo kan de klassenraad na verloop van tijd beslissen dat er wekelijks minder dan drie uren moeten worden gevolgd.
- Onderdeel van het schoolbreed talenbeleid: het talenbeleid schoolbreed vormgeven, leerkrachten aansporen om taalontwikkelen les te geven, rijke contexten creëren door vakdoorbrekend aan de slag te gaan,... lukt niet zonder systematisch, gericht en functioneel overleg waarbij taken en rollen duidelijk zijn afgebakend. Het faciliteren van systematisch en structureel ingebouwd overleg is een belangrijke opgave voor het beleid. Hierbij dienen de leerkrachten van het eerste jaar, de leerlingenbegeleiding, de leerondersteuners én de leerkracht die de extra uren vormgeeft, aanwezig te zijn. Heldere afspraken rond een gemeenschappelijke aanpak voor instructies, opvolging en bijsturing vormen een basis voor een kwaliteitsvolle aanpak.
Belangrijk is dat de leerkracht die belast is met de extra uren de leerlingen goed kent en een brugfiguur is.

Afhankelijk van de schoolcontext, kunnen de drie extra lesuren Nederlands op verschillende manieren worden ingepland. Zowel een blok van drie lesuren op woensdag als een gespreide organisatie aansluitend aan de reguliere uren hebben voor- en nadelen. In afweging van beide systemen biedt deze laatste organisatievorm enkele belangrijke, niet te onderschatten voordelen:

- Meer mogelijkheden tot onmiddellijke koppeling met de lesinhouden van het vak Nederlands en andere vakken van het reguliere lessenrooster: de extra ondersteuning kan direct en nauwer aansluiten bij wat die dag geleerd werd, wat de leerwinst ten goede komt.
- Betere spreiding van de inspanning: in plaats van één lange sessie van drie lesuren, krijgen leerlingen kortere, meer behapbare leermomenten. Dit past voor leerlingen eerste graad secundair onderwijs vaak beter bij hun concentratiespanne, wat de leerwinst ten goede komt.
- Minder 'extra schoolgevoel': het voelt iets minder als een 'aparte verplichting', maar eerder als een verlengstuk van een ondersteuning bij de gewone lessen, zeker als de school op dezelfde momenten bijvoorbeeld een huiswerkklas organiseert.
- De woensdagnamiddag blijft vrij: dit is dikwijls belangrijk voor ontspanning, hobby's en het sociale leven, wat bijdraagt aan het welzijn van de leerlingen.

Het grote voordeel van een blok van meerdere lesuren is dat er met grotere projecten kan gewerkt worden, bijvoorbeeld een bezoek aan een bibliotheek. Indien de schoolorganisatie het toelaat, is het te overwegen om een wisselend schema in te voeren, bijvoorbeeld drie weken aansluitend bij het regulier lessenrooster gevolgd door een week met een blok van drie lesuren, om zo de voordelen van beide systemen te combineren. Uiteraard zijn andere combinaties mogelijk.

2. Mogelijke invulling voor de drie extra lesuren Nederlands

De voorstellen in dit onderdeel zijn **richtinggevend** en maken integraal deel uit van het taalbeleid. Ze bieden scholen houvast om de drie extra uren doelgericht, kwaliteitsvol en flexibel in te vullen, met respect voor de eigen schoolcontext en het pedagogisch project.

De drie extra uren zijn gericht op het behalen van de **minimumdoelen basisvorming van de eerste graad binnen de sleutelcompetentie Nederlands**. Vertrekkend vanuit het principe *Iedereen taalcompetent* (Taalunie, 2023) wordt gewerkt aan kennis, vaardigheden en attitudes. De informatie uit het basisonderwijs over taalcompetenties en ondersteuning, aangevuld met de resultaten uit de screening bij de start van het eerste jaar secundair, vormt de basis voor een doelgerichte aanpak.

2.1 Denkkaders

De vijf voorstellen hieronder moeten gelezen worden als **combineerbare en flexibele denkkaders**.

- Taalontwikkeling via lezen, luisteren en schrijven
- Taalontwikkeling via preteaching en vakoverstijgende taalondersteuning
- Taalontwikkeling via mondelinge interactie
- Taalontwikkeling via taalbeschouwend redeneren
- Taalontwikkeling via schrijven over het leerproces

Twee onmiskenbare randvoorwaarden zijn overleg binnen het team en systematische monitoring en bijsturing.

2.1.1 Taalontwikkeling via lezen, luisteren en schrijven

Een eerste mogelijke invulling bestaat uit extra **tijd en ruimte om doelgericht te lezen, luisteren en schrijven**. Deze vaardigheden moeten verder geconcretiseerd en aangescherpt worden, zodat ze expliciet bijdragen aan het behalen van de minimumdoelen basisvorming.

De teksten en fragmenten vertrekken vanuit reële communicatieve contexten binnen en buiten de school, zodat leerlingen **taal functioneel leren inzetten** aan de hand van betekenisvolle taaltaken. Leerlingen leren taalelementen in hun onderlinge samenhang interpreteren om een authentiek doel te bereiken (Van den Branden & Vanbuel, 2023).

Binnen dit aanbod staat **leesonderwijs met expliciete aandacht voor strategieën** voor begrijpend lezen centraal. Leerlingen leren niet alleen wat ze lezen, maar vooral hoe ze een tekst aanpakken. Strategieën zoals voorkennis activeren, voorspellen, vragen stellen, hoofd- en bijzaken onderscheiden en het eigen begrip controleren worden systematisch inge oefend, zodat leerlingen deze strategieën zelfstandig en doelgericht kunnen toepassen waar nodig, zowel tijdens de lessen als in het dagelijks leven (Stichting Leerpunt, 2025).

Dit is essentieel voor minder taalvaardige leerlingen, die vaak moeite hebben met lange of complexe teksten. Leesstrategieën bieden houvast en maken het leesproces overzichtelijk en beheersbaar. Door strategieën te modelleren en toe te passen binnen authentieke lees- en luistertaken verwerken leerlingen teksten actief en doelgericht.

Als leerlingen lezen en luisteren in functionele contexten, ontstaan er bovendien doelgerichte kansen **om hieraan schrijven te koppelen**, wat leidt tot gunstige resultaten en een verhoogd tekstbegrip (Houtveen & Van Steensel, 2022).

Verder **vergroot** strategisch lezen, luisteren en schrijven de **woordenschat, het taalbewustzijn en zelfvertrouwen**; succeservaringen verhogen de motivatie en de bereidheid om taal ook buiten de klas

te gebruiken, wat voor minder taalvaardige leerlingen bijzonder krachtig is doordat zij in betekenisvolle contexten groeien in competentie en vertrouwen (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2018).

Een bijkomende suggestie voor scholen die al met LIST (LeesInterventieproject voor Scholen met een Totaalaanpak) werken, kan zijn om wekelijks 30 minuten extra aan LIST te besteden, zodat de leesontwikkeling verder wordt versterkt. Wanneer leerlingen kampen met hardnekkige leesproblemen of een achterstand in hun leesontwikkeling, zijn aanvullende tutorinterventies aangewezen. De focus ligt expliciet op het **aanleren en versterken van vloeiend lezen** als brug tussen technisch en begrijpend lezen. De brochure *De schouders onder lezen* biedt concrete handvatten om hiermee aan de slag te gaan (Rijckaert & Casteleyn, 2022).

Suggesties om concreet aan de slag te gaan

- **Lees- en luisterstrategieën** en **Beertjes van Meichenbaum**: strategieën uit de basisvorming verder inslijpen.
- **Nedbox**: leerlingen lezen en luisteren binnen een thematisch kader op niveau.
- **Leesassistent** en **ondersteunende leestools**: helpen bij het begrijpen van lees- en luisterteksten en ondersteunen zelfstandig werken.
- **Aanvullende materialen** zoals de referentiekaders en lesmaterialen in de kijker van Taaltrekkers op [Klascement](#), [Wablieft](#), [het archief onderwijs](#), en [rijketeksten.org](#) laten toe om te differentiëren en aan te sluiten bij het startniveau van leerlingen.
- **Lesmateriaal**: *Filmkeuze*, *De slaapkamer*.
- **De schouders onder lezen**: tutorinterventies voor moeilijke lezers uit de eerste graad secundair onderwijs.

2.1.2 Taalontwikkeling via preteaching en vakoverstijgende taalondersteuning

Een tweede mogelijke invulling is **gerichte, talige preteaching of vakoverstijgende taalondersteuning in functie van andere zaakvakken**, waar dat nodig is. Deze ondersteuning vormt een aanvulling op de taalondersteuning die de leerkrachten van alle zaakvakken zelf al bieden binnen hun lessen. De extra uren Nederlands creëren daarbij ruimte om specifieke taalmoeilijkheden gericht aan te pakken.

De ondersteuning kan voorafgaand aan een nieuwe les, gelijktijdig met de behandeling van de leerinhoud of aansluitend op de les plaatsvinden. Leerlingen worden doelgericht ondersteund in het begrijpen en verwerken van de taal die zij nodig hebben in komende of lopende lessen. Ze oefenen vakbegrippen en werken met instructies en specifieke tekstsoorten die in andere zaakvakken voorkomen.

Op die manier wordt de taaldrempel verlaagd en kunnen minder taalvaardige leerlingen actiever deelnemen aan de vaklessen. De extra uren Nederlands leggen daarbij bijkomende accenten op taalondersteuning, in nauwe samenhang met de taalgerichte aanpak binnen de verschillende vakken.

Deze aanpak sluit aan bij **interdisciplinaire en transdisciplinaire vormen van curriculumintegratie**, waarbij taalondersteuning functioneel verbonden wordt met vakinhouden (Drake & Reid, 2020). Leerlingen werken met authentieke teksten en opdrachten uit andere vakken, wat zorgt voor samenhang en transfer. Verder werken leerlingen geïntegreerd aan vak- en taaldoelen (Schiepers et al., 2022).

Voor minder taalvaardige leerlingen biedt dit duidelijke voordelen: minder cognitieve overbelasting, meer herkenning van taalstructuren over vakken heen en een sterker gevoel van voorbereiding en succes. De gezamenlijke verantwoordelijkheid van leraren versterkt de consistentie van ondersteuning.

Motivatie groeit doordat leerlingen het nut van taal ervaren, zich ondersteund voelen en competentier aan vaklessen deelnemen (Deci & Ryan, 2000).

Suggesties om concreet aan de slag te gaan

- **Woordenschatlijst:** woordenschatlijsten uit de basisvorming verder aanvullen met school- en vaktaal met ondersteuning, versterkt met beelden.
- **Natuurwetenschappen en Nederlands:** leesstrategieën toepassen, kernbegrippen verduidelijken, mondelinge interactie, het onderwerp, de hoofdgedachte en hoofdpunten bepalen, tekstkenmerken van wetenschappelijke proeven analyseren.
- **Wiskunde en Nederlands:** vraagstukken begrijpen bij probleemoplossende vaardigheden, tekstproblemen detecteren, relevante informatie aanduiden en oplossingsstappen mondeling verwoorden.
- **Economie & Organisatie en Nederlands:** vooraf werken met economische en maatschappelijke teksten, school- en vaktaal verduidelijken, grafieken en tabellen taalgericht lezen, instructies correct interpreteren.
- **Geschiedenis & Nederlands:** tijdsaanduidingen en signaalwoorden herkennen, woorden- en begrippenlijsten genereren op verschillende niveaus; werken met cartoons en afbeeldingen om te leren verwoorden wat ze zien, de structuur en kenmerken van een historische lestekst of bron verkennen, een vergelijking leren opbouwen, een argumentatie leren formuleren.
- **Schrijvers van de ronde tafel:** rijke historische verhalen, lesbrieven per tijdvak, ondersteuning bij geschiedenislessen, aanvullend lesmateriaal
- **Lichamelijke opvoeding en Nederlands:** bewegingsinstructies en spelregels taalgericht verkennen, vakspecifieke terminologie verduidelijken, mondelinge instructies correct interpreteren en uitvoeren, het handelingsverloop verwoorden (Asher, 1977).

2.1.3 Taalontwikkeling via mondelinge interactie

Een derde mogelijke invulling is het **systematisch stimuleren van mondelinge interactie**. Door leerlingen **bijkomende spreekansen** te bieden en hen te laten luisteren en in dialoog te gaan over inhoudelijke thema's, versterken scholen de mogelijkheden tot taalverwerving. **Interactieve aanpakken** hebben een grote impact op mondelinge taalvaardigheid, woordenschat en begrijpend lezen (Stichting Leerpunt, 2025). Talig materiaal wordt effectiever verwerkt wanneer taalleerders actief onderhandelen over de betekenis van boodschappen, wat zowel het tekstbegrip als de kwaliteit van de taalproductie versterkt (Schiepers et al., 2022).

Voor minder taalvaardige leerlingen is interactie essentieel: zij krijgen herhaalde kansen om nieuwe woorden en structuren te gebruiken in betekenisvolle contexten. Actieve woordverwerking in gesprekken verbetert het taalbegrip en ondersteunt duurzame woordenschatontwikkeling (Beck et al., 2013). Daarnaast bevordert samen spreken en luisteren een veilige leeromgeving waarin leerlingen durven oefenen.

Doordat leerlingen taal inzetten om echte ideeën te delen, zich verbonden voelen met anderen en succes ervaren in communicatie, werkt dit motiverend. Dit vergroot hun betrokkenheid en zelfvertrouwen (Deci & Ryan, 2000; Vansteenkiste et al., 2018).

Suggesties om concreet aan de slag te gaan

- **EDUbox:** gestructureerde lespakketten met gesprekkskansen rond actuele en maatschappelijke thema's, met focus op meningsvorming en reageren.
- **Padlet:** leerlingen posten korte fragmenten en reageren op elkaar.
- **Babelbox (Is't waar?!):** laagdrempelige manier om te praten (over nieuws en nepnieuws).

- **Exploratief spreken:** groepsgesprekken die het leren versterken, actief luisteren stimuleren, vragen stellen en argumenteren oefenen, met respect en constructieve kritiek.
- **What's Going On in This Picture?:** begeleide klassengesprekken waarin leerlingen beschrijven, redeneren en elkaars ideeën aanvullen.
- **Lesmateriaal:** Filmkeuze, De slaapkamer.

2.1.4 Taalontwikkeling via taalbeschuwendijk redeneren

Als vierde aanvulling kan **taalbeschuwendijk redeneren** worden ingezet **binnen betekenisvolle taaltaken** (Goutier & Van Rijt, 2024; Coppens, 2024). Leerlingen denken samen na over taal tijdens het lezen, luisteren of schrijven: hoe zinnen zijn opgebouwd, waarom iets zo wordt gezegd en wat het betekent in een bepaalde context. Grammatica gaat hierbij niet om het kennen van regels of labels, maar om **begrijpen hoe taal werkt en die kennis toepassen in echt taalgebruik** (Goutier & Van Rijt, 2024).

Concreet vertrekken leerlingen vanuit een zin of tekst die deel uitmaakt van een taaltaak. Tijdens één redenering doorlopen ze meerdere denkstappen, zonder vast stappenplan (Coppens, 2024). Door zinnen te vergelijken, betekenisverschillen te bespreken en samen verklaringen op te bouwen, verdiept het inzicht. Fouten zijn daarbij leerzaam en vormen een startpunt voor verder denken.

Deze interactieve aanpak is krachtig voor minder taalvaardige leerlingen: samen hardop redeneren geeft houvast, vergroot inzicht en versterkt het zelfvertrouwen. Doordat taalbeschuwing functioneel en betekenisvol blijft, werkt ze motiverend en draagt ze bij aan duurzaam taalbewustzijn (Goutier & Van Rijt, 2024).

Suggesties om concreet aan de slag te gaan

- **Schrijfbalans:** lesscenario's met focus op schrijven en taalbeschuwing.
- **Zichtbaar Nederlands:** visuele uitleg van grammatica, eenvoudige en beknopte regels, toegankelijk en motiverend.
- **Het Grote Taalbeschuwingsspel:** taalbeschuwing en taalbewustzijn, talige reflectie en redeneren over taal in interactie.
- **De Het-app:** lidwoorden opzoeken, training, oefenen via spelletjes.
- **ANS voor het onderwijs:** lesideeën, beschrijving van de Nederlandse grammatica.

2.1.5 Taalontwikkeling via schrijven over het leerproces

Als vijfde aanvulling kunnen leerlingen hun **schrijfvaardigheid systematisch versterken** door hun **eigen leerproces schriftelijk te verwoorden**. Ze reflecteren op hoe ze taken plannen, doelen stellen, strategieën inzetten, omgaan met feedback en hun leren bijsturen. Door woorden te geven aan hun inzet, concentratie, doorzettingsvermogen en zelfevaluatie verwerven leerlingen tegelijk inzicht in wat voor hen werkt en waarom. Zo groeien zowel hun taalvaardigheid als hun eigenaarschap over het leerproces.

Deze aanpak kan vorm krijgen via een portfolio of logboek waarin leerlingen noteren welke tekst ze gelezen hebben, aan welke taak ze gewerkt hebben of welk gesprek ze gevoerd hebben. Ze beschrijven hoe ze zich hebben voorbereid, welke leerstrategieën ze gebruikten, in welke mate ze hun doelen bereikten en wat ze een volgende keer anders zouden aanpakken. Ruimte voor zelfevaluatie, peerfeedback en feedback van de leraar bieden minder taalvaardige leerlingen houvast en verlagen de drempel om te schrijven, waardoor het proces cyclisch en verdiept wordt.

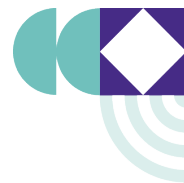
Leerlingen worden stapsgewijs begeleid in het noteren van hun leerproces. De verwachtingen voor het schrijfproduct worden geleidelijk verhoogd en afgestemd op de leerling, en het schrijfproces komt gefaseerd tot stand met aandacht voor inhoud, taal en reflectie (Van den Branden & Vanbuel, 2023). Deze werkwijze **versterkt schrijfvaardigheid en zelfregulatie** en biedt het schoolteam tegelijk **een krachtig monitorinstrument** om leerlingen op te volgen, bij te sturen en hierover in gesprek te gaan met leerlingen, collega's en ouders. Het schrijven krijgt zo een functioneel en betekenisvol karakter binnen de extra uren Nederlands.

Suggesties om concreet aan de slag te gaan

- **Logboekje leerproces**
- [Proev.be](https://proev.be): werken met een portfolio

Slotbeschouwing

De vijf voorstellen bieden scholen concrete, combineerbare mogelijkheden om de drie extra uren Nederlands doelgericht in te zetten. Daarbij is het essentieel dat leerlingen **systematisch talige hulpmiddelen en strategieën aangeleerd krijgen en leren deze zelfstandig en doelgericht in te zetten**. Door te differentiëren, samen te leren en leerlingen actief te betrekken bij hun leerproces, kunnen scholen taalontwikkeling versterken en bijdragen aan meer leerwinst, leervermogen en leermotivatie. De kracht zit niet in één uniforme oplossing, maar in het doordacht afstemmen van aanpakken op de noden van leerlingen en de context van de school.

Extra informatie voor invulling

In de virtuele ruimte Nederlands vind je volgende bijkomende informatie (kruimelpaden):

- *Strategieën: Ik wil het leerplan begrijpen: ondersteuning nieuwe leerplannen > ondersteuning nieuwe leerplannen 1e graad > Strategieën*
- *Filmkeuze: Ik zoek leerplangericht lesmateriaal: didactiek en materialen > leerplangerichte lessenreeksen > Basisgeletterdheid Filmkeuze*
- *De slaapkamer: Ik zoek leerplangericht lesmateriaal: didactiek en materialen > leerplangerichte lessenreeksen > Narratief: De slaapkamer*
- *Woordenschatlijst: Ik wil het leerplan begrijpen: ondersteuning nieuwe leerplannen > ondersteuning nieuwe leerplannen 1e graad > Sjabloon woordenschatlijst*
- *Redeneermodel: Ik zoek leerplangericht lesmateriaal: didactiek en materialen > Model taalkundig redeneren (Twitterbericht)*
- *Talige hulpmiddelen: Ik wil het leerplan begrijpen: ondersteuning nieuwe leerplannen > ondersteuning nieuwe leerplannen 1e graad > Talige hulpmiddelen*